

РЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

© 2020 ВОЛОСЮК М. В.

УДК 330.354
JEL: E00; O11; O14; O250

Волосюк М. В. Реіндустріалізація України як передумова економічного зростання

Метою статті є дослідження особливостей і викликів світової економіки й обґрунтування реіндустріалізації як передумови економічного зростання України. У статті проведено ретроспективний аналіз формування та реалізації державної промислової політики України, що відрізняється непослідовністю, а на останньому етапі – неефективністю заходів. Водночас, досліджуючи основні напрями сучасної політики неоіндустріального розвитку країн ЄС, зазначаємо провідну роль держав у взаємодії з бізнесом, наукою, активними громадами під час формування та реалізації Індустрії 4.0, що в майбутньому передбачає створення абсолютно нових бізнес-моделей, товарів і послуг на базі найсучасніших інноваційних та інформаційних технологій, які підвищують якість життя. Проведений аналіз теперішнього стану промислової та інноваційної діяльності в Україні дав змогу визначити основні бар'єри на шляху інноваційного розвитку вітчизняної промисловості, серед яких: відсутність державної підтримки та стимулювання промислових підприємств; мала частка вітчизняних та іноземних інвестицій у виробництво інноваційної промислової продукції; недосконалість механізму забезпечення якісних змін у системі освіти. У статті надано власне визначення терміну «реіндустріалізація» з урахуванням активної участі держави в цьому процесі та системності заходів, методів та інструментів нової державної промислової політики. В умовах сучасних світових викликів, коли перед Україною стоїть складне завдання подолати величезну відстань, що відділяє її від європейських країн у промисловому розвитку, у науковців та промисловців є усвідомлення та бачення процесу реіндустріалізації країни та перетворення вітчизняної промисловості на конкурентоспроможний комплекс на світових індустріальних ринках. На основі узагальнення думок вчених-економістів у статті визначено основні напрями реіндустріалізації України в умовах переходу до неоіндустріального суспільства.

Ключові слова: неоіндустріалізація, реіндустріалізація, нова державна промислова політика, інноваційно-технологічний розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-63-70>

Рис.: 3. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 20.

Волосюк Марина Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної політики та безпеки, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (просп. Героїв України, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: maryna.volosiuk@gmail.com

УДК 330.354
JEL: E00; O11; O14; O250

Волосюк М. В. Реиндустриализация Украины как предпосылка экономического роста

Целью статьи являются исследование особенностей и вызовов мировой экономики и обоснование реиндустриализации как предпосылки экономического роста Украины. В статье проведен ретроспективный анализ формирования и реализации государственной промышленной политики Украины, которая отличается непоследовательностью, а на последнем этапе – неэффективностью мероприятий. В то же время, исследовав основные направления современной политики неоиндустриального развития стран ЕС, отмечаем ведущую роль государств при взаимодействии с бизнесом, наукой, активными громадами в формировании и реализации Индустрии 4.0, что в будущем предусматривает создание абсолютно новых бизнес-моделей, товаров и услуг на базе самых современных инновационных и информационных технологий, которые повысят качество жизни. Проведенный анализ сегодняшнего состояния промышленной и инновационной деятельности в Украине позволил определить основные барьеры на пути инновационного развития отечественной промышленности, среди которых: отсутствие государственной поддержки и стимулирования промышленных предприятий; малая часть отечественных и иностранных инвестиций в производство инновационной промышленной продукции; несовершенство механизма обеспечения качественных изменений в системе образования. В статье предложено авторское определение термина «реиндустриализация» с учетом активного участия государства в этом процессе и системности мероприятий, методов и инструментов новой государственной промышленной политики. В условиях современных мировых вызовов, когда перед Украиной стоит сложное задание преодолеть огромное расстояние, отделяющее ее от европейских стран в промышленном развитии, у ученых и промышленников есть осознание и видение процесса реиндустриализации страны и превращения отечественной промышленности в конкурентоспособный комплекс на мировых индустриальных рынках. На основе обобщения размышлений ученых-экономистов определены основные направления реиндустриализации Украины в условиях перехода к неоиндустриальному обществу.

Ключевые слова: неоиндустриализация, реиндустриализация, новая государственная промышленная политика, инновационно-технологическое развитие.

Рис.: 3. **Табл.:** 3. **Библ.:** 20.

Волосюк Марина Валериевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономической политики и безопасности, Национальный университет кораблестроения имени адмирала Макарова (просп. Героев Украины, 9, Николаев, 54025, Украина)

E-mail: maryna.volosiuk@gmail.com

UDC 330.354
JEL: E00; O11; O14; O250

Volosiuk M. V. The Reindustrialization of Ukraine as a Prerequisite for Economic Growth

The article is aimed at exploring the features and challenges of the world economy and substantiating the reindustrialization as a prerequisite for Ukraine's economic growth. In the article, the author carries out a retrospective analysis of the formation and implementation of the State industrial policy of Ukraine, which differs through its inconsistency, and at the recent stage also through ineffective measures. At the same time, exploring the main directions of modern policy of the neoindustrial development of the EU countries, one can note the leading role of the countries in interaction with business, science, active communi-

ties during the formation and implementation of the industry 4.0, which in the future provides for the creation of completely new business models, goods and services based on the most modern innovative and information technologies that will improve the quality of life. The carried out analysis of the current status of industrial and innovation activity in Ukraine made it possible to determine main barriers on the way of innovative development of national industry, among which: lack of the State support and stimulation for industrial enterprises; small proportion of domestic and foreign investments in the production of innovative industrial products; imperfection of the mechanism for ensuring qualitative changes in the education system. The article provides the author's own definition of the term of «reindustrialization» taking into account the active participation of the State in this process and the systematic nature of measures, methods and instruments of the State's new industrial policy. In view of today's world challenges, when Ukraine faces a difficult task to overcome a huge distance separating it from European countries in industrial development, both scientists and industrialists have an awareness and vision of the process of reindustrialization of the country and the conversion of national industry to a competitive complex in the global industrial markets. Based on a generalization of the opinions of scholars-economists, the article determines the main directions of reindustrialization of Ukraine in conditions of transition to the neoindustrial society.

Keywords: neoindustrialization, reindustrialization, the State's new industrial policy, innovation and technological development.

Fig.: 3. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 20.

Volosiuk Maryna V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Policy and Security, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (9 Heroiv Ukrainy Ave., Mykolayiv, 54025, Ukraine)

E-mail: maryna.volosiuk@gmail.com

Розвиток світової економіки супроводжується безперервним нарощуванням економічної міцності країн за рахунок збільшення масштабів промислового виробництва, його інтенсифікації та підвищення якості продукції. Вибір інноваційного шляху розвитку як основного пріоритету більшості країн обумовлений тим, що інновації стають основним фактором нової концепції світового розвитку «The Fourth Industrial Revolution» або «Індустрія 4.0», яка стосується майже кожної галузі промисловості в кожній країні. Індустрія 4.0 зробила можливими нові продукти та послуги, які підвищують якість і задоволення від життя.

Тому очевидно, що в епоху становлення неоіндустріалізації ефективний та цілеспрямований розвиток української економіки неможливий без інноваційного розвитку промисловості. Усвідомлення необхідності відновлення національного промислового виробництва (реіндустріалізації) сьогодні прослідковується в колі експертного середовища: серед промисловців, науковців, бізнесу.

Головною стратегічною метою реіндустріалізації України має бути створення конкурентоспроможного, інтегрованого у світову систему промислового комплексу, показники якого відповідають аналогам у промислово розвинених країнах. Виходячи з чисельності населення країни, її економічного потенціалу обсяги промислової продукції повинні наблизитися до 1,0 трлн дол. США. Кількість нових високоефективних робочих місць у країні має збільшитися як мінімум на 5 млн, а промисловість – отримати принципово нову технологічну і виробничу укладність [1, с. 4].

На з'ясування рушійних сил і механізмів здійснення неоіндустріалізації спрямовані праці багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців, серед яких М. Hermann, Т. Pentek, В. Otto [2], Т. Уманець, А. Бутенко, Л. Гриневич [3], М. Зверяков, Л. Жданова, О. Шараг [4], В. Хаустова, Г. Крамарев, В. Зінченко [5], Ю. Залознова [6], Ю. Шушкова [7], В. Вишневський [8], В. Геєць, А. Даниленко, Е. Лібанова, А. Гриценко [9] та ін. На нашу думку, проводити реіндустріалізацію

України потрібно з урахуванням теперішнього стану промислового комплексу, з розумінням перспективних потреб світу у високотехнологічній промисловій продукції українського виробництва та переваг України у жорсткій конкурентній боротьбі на глобальному ринку. На розгляд цих питань і спрямоване це наукове дослідження.

Мета статті – дослідження особливостей і викликів світової економіки та обґрунтування реіндустріалізації як передумови економічного зростання України.

Завдання статті – провести ретроспективний аналіз формування та реалізації державної промислової політики України; дослідити основні елементи та напрями сучасної політики неоіндустріального розвитку країн ЄС; проаналізувати теперішній стан промислової та інноваційної діяльності в Україні; охарактеризувати основні бар'єри на шляху інноваційного розвитку вітчизняної промисловості; надати власне визначення терміну «реіндустріалізація»; визначити напрями реіндустріалізації України в умовах переходу до неоіндустріального суспільства.

Слід зазначити, що жодна тематика в концепціях економічних реформ України не відрізнялась полярністю думок так, як питання про актуальність, тип промислової політики та забезпечення модернізації галузей промисловості нашої держави. Ретроспективний аналіз показує, що ринкові реформи 1990-х років, які були не підтвержені промисловою політикою, здатні не тільки привести до втрати країною її технологічних позицій на світовому ринку, але й до розвитку таких негативних процесів, як значний спад виробництва, зростання безробіття тощо. Починаючи з другої половини 2000-х років державні зусилля були спрямовані на відродження промислового потенціалу країни. Саме тоді розглядали і реалізовували *промислово-інноваційну політику*, яка одночасно є складовою промислової та інноваційної політики держави, тобто надає інноваційну спрямованість промислому розвитку національної

економіки. Період після світової фінансової кризи 2008–2009 рр. характеризується невикористанням наявного інституційного, кадрового та виробничого потенціалу, здатного здійснювати ефективну державну промислово-інноваційну політику.

Починаючи з 2014 р. провідні країни світу визнають важливу роль промисловості у вирішенні актуальних проблем економічного розвитку, що знайшло відбиття у нових завданнях і комплексах захо-

дів щодо прискореного розвитку сучасної індустрії, зокрема в оновленій Стратегії розвитку промисловості ЄС (2017) – Industrial policy strategy: Investing in a smart, innovative and sustainable industry, що об'єднує всі наявні і нові горизонтальні та галузеві ініціативи та містить такі елементи (рис. 1).

У сучасній політиці неоіндустріального розвитку країни ЄС виділяють такі основні напрями реалізації оновлення промисловості (рис. 1).

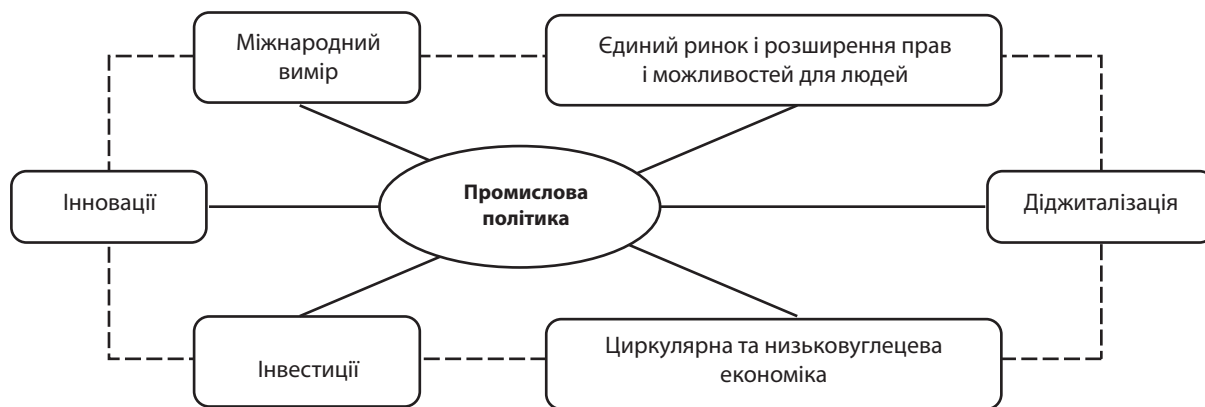

Рис. 1. Елементи оновленої Стратегії розвитку промисловості ЄС

Джерело: [10].

Інновації є ключовим елементом оновленої Стратегії розвитку промисловості ЄС. Промисловість Європи є сильною і зберегла лідируючі позиції у багатьох секторах на світових ринках. На промисловість припадає дві третини експорту ЄС, і вона забезпечує робочі місця для 32 мільйонів людей, причому 1,5 мільйона цих робочих місць створено з 2013 року. Впровадження елементів оновленої Стратегії в усі галузі промисловості, зазначається у [10], – це спільна відповідальність і співпраця інститутів ЄС, держав-членів, регіонів і, головне, самих промислових підприємств.

Сьогодні у світі спостерігається прискорення «інноваційної гонки». Багато країн у всьому світі вживають заходів для підвищення інновацій. Починаючи з 2000 р. 24 країни створили національні інноваційні агенції. У Китаї промислові інвестиції у НДДКР швидко зростають: вони збільшилися на 20 % між 2017 та 2018 роками (порівняно лише з 8 % зростанням у ЄС та 9 % зростанням у США). Впровадження інновацій у промисловість є надзвичайно важливим для того, щоб не втратити споживачів і залишитися конкурентоспроможними на світовому ринку.

«Дні промисловості ЄС» (*EU Industry Days*) – це щорічна платформа Європейського Союзу для обговорення та діалогу щодо майбутнього промисловості. У 2019 р. Президент Європейської комісії (2014–2019) Жан-Клод Юнкер у своєму вступному слові наголосив: «Промисловість лежить в основі суспільства ЄС. Це також означає, що промисловість несе відповідальність перед суспільством. Успішна

промислова політика може сприяти рівності та справедливості. У Європі жоден громадянин та жоден регіон не повинні залишатися позаду індустріальної трансформації» [11]. Крім того, на *EU Industry Days-2019* було чітко визначено, що неоіндустріальні процеси створюватимуть нові робочі місця, але для них потрібні нові набори навичок і компетенцій, тому, як на рівні держави, так і на рівні окремих підприємств, мають бути забезпечені заходи щодо реформування освітньої системи, підвищення кваліфікації робочої сили; європейські промисловці, бізнес та органи влади мають бути ініціативними та спритними, щоб очолити неоіндустріалізацію у світі.

Як зазначається у [12], в Україні проблема конкурентоспроможності стоїть гостріше, ніж у розвинутих країнах. Високий рівень конкурентоспроможності економіки є фундаментальною умовою інтеграції України у світовий економічний простір в ролі рівноправного учасника міжнародних економічних відносин. Це одночасно є і метою, і основою сталого економічного розвитку країни, спрямованого на підвищення суспільного добробуту [12, с. 10].

Згідно з Індексом глобальної конкурентоспроможності (*The Global Competitiveness Index*) на 2019 р., Україна займає 85 місце у світі [13], знаходячись між Шрі-Ланкою (84 місце) і Молдовою (86 місце).

На основі проведених досліджень А. Пронкіна та О. Гавриш [12] дійшли висновку, що відставання України на світових ринках пояснюється, перш за все, недостатньою увагою до проблеми прискорення інноваційного потенціалу держави; погіршенням струк-

тури економіки, особливо промисловості; відсутністю необхідного рівня дослідження проблеми якості як фактора підвищення конкурентоспроможності та недостатнім фінансуванням науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок [12, с. 10].

Аналіз освоєння нових видів продукції на промислових підприємствах України за 2014–2018 рр. (табл. 1) показав нестійку динаміку впровадження інновацій у 2014–2016 рр., з яких саме у 2016 р. відбувся найбільший підйом впровадження як інноваційних технологічних процесів, так і нових товарів і послуг у промислове виробництво. Однак у період 2017–2018 рр. після спаду спостерігається тенденція до зростання цих показників. Характерно,

що найбільша частка інноваційної продукції в нашій країні припадає на переробну промисловість, де лідерство тримає галузь машинобудування, в якій освоєння нових технологічних процесів на промислових підприємствах склало 27,6 % та 30,4 % освоєння нових продуктів до загального обсягу впровадження інновацій у 2018 р., що, на жаль, менше на 6,2 % та 7,7 %, ніж у 2014 р.

Другу позицію по впровадженню інновацій у вітчизняне промислове виробництво займає харчова галузь.

Освоєння нових технологічних процесів на підприємствах харчової промисловості склало 10,2 % та 23,2 % освоєння нових продуктів до загального обсягу впровадження інновацій у 2018 р.

Таблиця 1

Освоєння нових видів продукції на промислових підприємствах за галузями промисловості

Галузі промисловості	Освоєно виробництво нових видів продукції									
	технологічних процесів					товарів, послуг				
	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Всього	1743	1217	3489	1831	2002	3661	3136	4139	2387	3843
Добувна промисловість	18	6	1541	809	776	4	20	40	15	15
% до загального обсягу	1,0	0,5	44,2	44,2	38,8	0,1	0,6	1,0	0,6	0,4
Переробна промисловість	1518	1126	1804	947	1189	3602	3080	3968	2366	3794
% до загального обсягу	87,1	92,5	51,7	51,7	59,4	98,4	98,2	95,9	99,1	98,7
у т. ч. харчова промисловість	231	116	275	145	204	723	455	855	563	893
% до загального обсягу	13,3	9,5	7,9	7,9	10,2	19,7	14,5	20,7	23,6	23,2
у т. ч. машинобудування	590	593	678	355	553	1394	1182	1511	991	1168
% до загального обсягу	33,8	48,7	19,4	19,4	27,6	38,1	37,7	36,5	41,5	30,4
Постачання електричної енергії, газу, пари	196	63	42	22	21	50	34	66	...	16
% до загального обсягу	11,2	5,2	1,2	1,2	1,1	1,4	1,1	1,6	...	0,4
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	11	22	102	53	16	5	2	65	...	18
% до загального обсягу	0,6	1,8	2,9	2,9	0,8	0,1	0,1	1,6	...	0,5

Джерело: складено за даними статистичних збірників «Наука та інноваційна діяльність України» за відповідні роки [14].

Якщо в першому випадку (освоєння нових технологічних процесів) спостерігається спад порівняно з 2014 р. на 3,1 %, то у впровадженні нових товарів і послуг – стійке зростання порівняно з попередніми роками.

Як бачимо з рис. 2, якщо у 2014 р. активно впроваджували інновації 2,9 % усіх промислових підприємств країни, то у 2018 р. відсоток таких підприємств дорівнює 1,7 від загальної чисельності промислових підприємств. У 2014 р. з обстежених підприємств кожне третє впроваджувало нові технологічні процеси, а кожне друге – освоювало інноваційні види продукції; у 2018 р. спостерігаємо зниження самої частки інноваційно активних підприємств, а натомість зростає кількість тих, хто впроваджували нові технологічні процеси, і майже кожне друге підприємство освоювало нові види товарів і послуг.

Що стосується фінансування інноваційної діяльності в Україні, то, за даними офіційної статистики, у 2018 р. витрати на інноваційну діяльність у промисловості повільно зростають (рис. 3). Так, у 2014–2016 рр. спостерігалось постійне зростання фінансування інноваційної діяльності: на 80 % – у 2015 р. порівняно з 2014 р. та майже на 70 % – у 2016 р. порівняно з 2015 р. Переважно це відбувалося за рахунок власних коштів промислових підприємств (більше 90 % від загального фінансування з усіх джерел). У 2017 р. спостерігаємо різке зменшення обсягів фінансування інноваційної діяльності на промислових підприємствах України (понад 60 % порівняно з 2016 р.). Частка власних витрат на інновації залишається доволі високою (84,5% загального фінансування), але зростають витрати на інновації за рахунок бюджетних коштів і кредитів. У 2018 р.

основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств (88,2 % загального обсягу витрат на інновації).

Водночас відбувається зростання загальних обсягів фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств (на 33,6 % порівняно з 2017 р. та на 58,3 % порівняно з 2014 р.) і фінансування за рахунок коштів державного бюджету (майже в 3 рази порівняно з 2017 р.) (рис. 3).

Отже, як показав аналіз, основними бар'єрами на шляху інноваційного розвитку вітчизняної промисловості, а звідси і відставання України в конкурентному середовищі на світових ринках, є:

- ✦ відсутність державної підтримки та стимулювання промислових підприємств шляхом надання на пільгових умовах банківських кредитів (хоча КМУ разом з НБУ допрацьовують

на сьогодні державну програму «Доступні кредити 5–7–9 %» [15], але для промислових підприємств з довготривалим, складним технологічним та управлінським процесом цих можливостей замало) та прискорення створення інноваційної інфраструктури, що сприятиме зростанню науково-інноваційних промислових підприємств;

- ✦ мала частка вітчизняних та іноземних інвестицій у виробництво інноваційної промислової продукції з використанням науково-технічних розробок. Як зазначається у [16], «іноземні інвестори готові адаптуватися до українських реалій, зокрема й до нашого оподаткування. Але інвестор ніколи не прийде в ту державу, яка неспроможна захищати приватну власність за принципом верховенства права і рівності всіх перед законом,

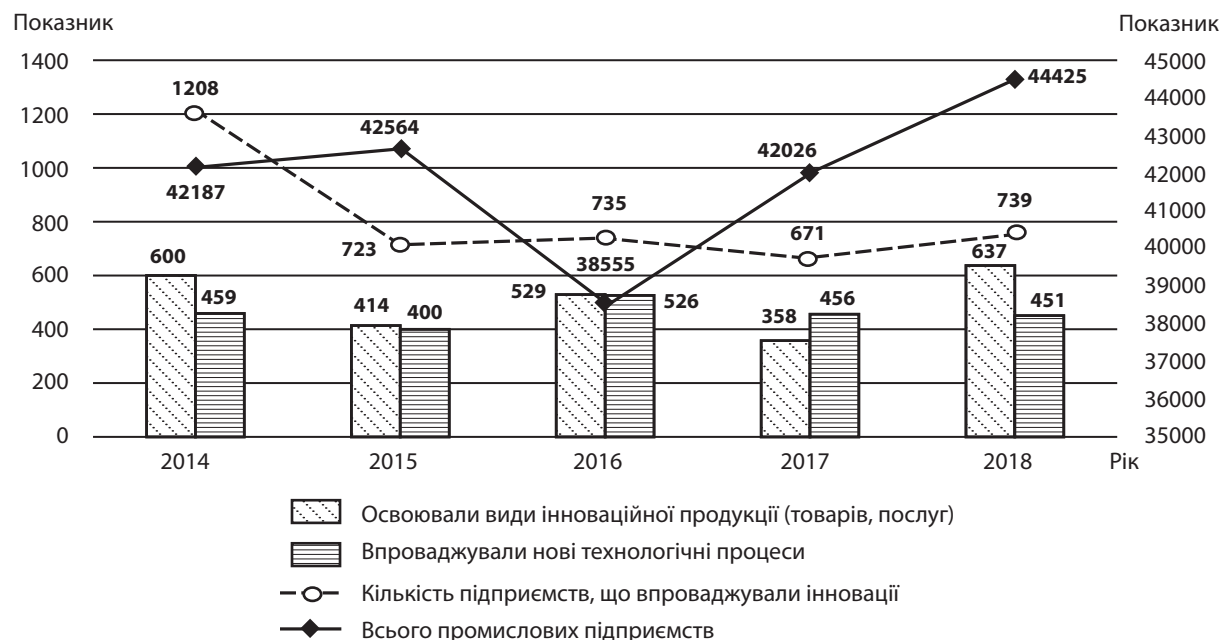

Рис. 2. Динаміка кількості вітчизняних промислових підприємств, що впроваджували інновації

Джерело: [14].

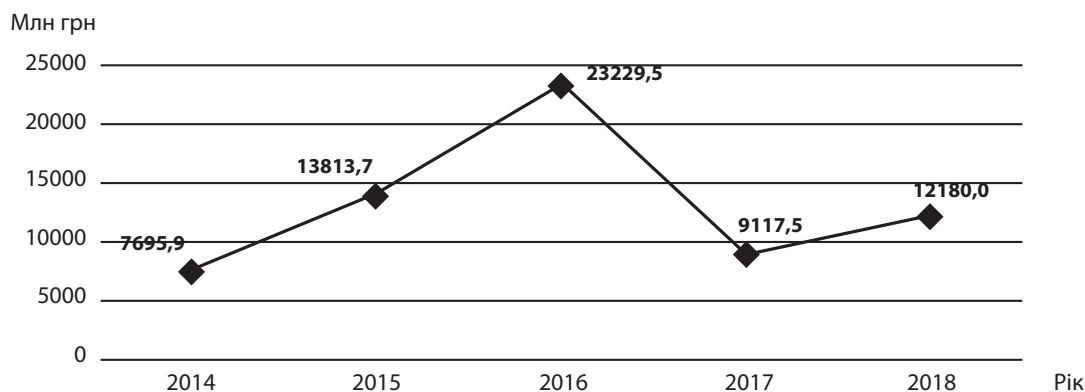

Рис. 3. Витрати на інноваційну діяльність у промисловості України

Джерело: [14].

Динаміка обсягів фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за джерелами

Обсяги витрат на інноваційну діяльність	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Всього, млн грн	7695,9	13813,7	23229,5	9117,5	12180
Всього, %	100	100	100	100	100
у т. ч. за рахунок коштів, %					
власних	85,0	97,2	94,9	84,5	88,2
державного бюджету	4,5	0,39	0,8	2,5	5,2
місцевих бюджетів	0,1	0,3	0,4	1,0	0,1
позабюджетних фондів	0,4	0,01
інвесторів-резидентів	0,1	0,5	0,6	3,0	0,9
інвесторів-нерезидентів	1,8	0,4	0,1	1,2	0,9
кредитів	7,3	0,8	2,7	6,5	3,9
інших	0,8	0,3	0,6	1,3	0,8

Джерело: складено за даними статистичних збірників «Наука та інноваційна діяльність України» за відповідні роки [14].

створювати умови для прозорої рівноправної конкуренції. Ці питання на сьогодні є найактуальнішими;

- ✦ невідповідність освітньої структури потребам інноваційної економіки та сучасним вимогам роботодавців. В умовах реіндустріалізації України доцільно розробити ефективніший механізм забезпечення якісних змін у системі освіти та стимулювання зацікавленості кадрів у безперервному вдосконаленні знань, вмінь, практичних навичок, винахідницької активності.

Таким чином, завданнями нової промислової політики є розробка та впровадження механізму активізації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання у сфері промисловості, забезпечення взаємодії інноваційно-технологічного та виробничого потенціалів, поширення інновацій по усіх сферах національної економіки.

В основі нової промислової політики України має лежати процес реіндустріалізації, спрямований на відтворення промислового потенціалу країни. Зрозуміло, що реіндустріалізація означає оновлення, відродження промисловості. Н. Ситник та Ю. Шушкова [17] констатували наявність у сучасних наукових дослідженнях реіндустріалізації трьох основних підходів до розуміння цього процесу:

- 1) реіндустріалізація як загальна тенденція відродження промисловості як основи економіки країни;
- 2) реіндустріалізація як комплекс заходів державної промислової чи економічної політики, спрямованої на відновлення промисловості та її значення в економіці;
- 3) реіндустріалізація як процес, пов'язаний із розвитком високотехнологічних галузей і відновленням традиційних галузей реально-

го сектора економіки на технологічних засадах із активним розвитком і впровадженням інновацій [17, с. 63].

На нашу думку, безпосередня участь держави в цьому процесі впливає на цю дефініцію.

Таким чином, *реіндустріалізація* – система заходів, методів та інструментів нової державної промислової політики, спрямованої на реалізацію завдань щодо оновлення існуючої структури промисловості за рахунок формування і розвитку галузей п'ятого та шостого технологічних укладів, забезпечення прискорення інноваційно-технологічного розвитку традиційних галузей, підвищення конкурентоспроможності промислової продукції на глобальному індустріальному ринку.

Узагальнення думок науковців дозволило нам визначити, що реіндустріалізація України в умовах переходу до неоіндустріального суспільства може формуватися у таких напрямках (табл. 3).

ВИСНОВКИ

Дослідивши основні елементи та напрями сучасної політики неоіндустріального розвитку країн Європейського Союзу, можна чітко зазначити, що промисловість лежить в основі суспільства ЄС, створює нові робочі місця і є драйвером розвитку європейської економіки, а Індустрія 4.0 зробила можливими нові продукти та послуги, які підвищують якість і задоволення від життя. У таких умовах технологічне оновлення наявного промислового потенціалу України та швидкий розвиток високотехнічного виробництва є вкрай необхідним. Аналіз теперішнього стану промислової та інноваційної діяльності України показав відсутність державної підтримки та стимулювання промислових підприємств, малу частку вітчизняних та іноземних інвестицій у виробництво інноваційної промислової продукції, недосконалість

Напрями реіндустріалізації України в умовах переходу до неоіндустріального суспільства

Напрямок	Автори	Інструменти реалізації напрямку
Створення вертикалі державного управління сферою промисловості	Експертна група під керівництвом В. Новицького [1]	Реформування системи управління промисловим комплексом
	Геєць В., Даниленко А., Лібанова Е., Гриценко А. та ін. [9]	Трансформація ролі держави у формуванні та реалізації нової промислової політики
Технологічна модернізація	Дейнеко Л. та ін. [18]	«Наздоганяюча модернізація», яка передбачає технологічні запозичення та одночасно просування й власних науково-технологічних розробок
	Вишневський В. та ін. [8]	Прискорений розвиток національної індустрії шляхом запозичень європейських інститутів і технологій з урахуванням чинника технонаціоналізму
	Ситник Н., Шушкова Ю. [17]	Залучення та використання капіталу, інвестицій, інтелектуального потенціалу країни, інформатизації процесу
Посилення інноваційної активності	Уманець Т., Бутенко А., Гриневич Л. [3]	Створення цифрових платформ які дозволяють об'єднати учасників процесу створення інноваційних технологій від ідеї до виробництва
	Зверяков М., Жданова Л., Шараг О. [4]	Формування повноцінного корпоративного сектора, сприятливого до нововведень
	Самілик Т. [19]	Збереження науково-технічного потенціалу та його подальший розвиток; державне замовлення на розроблення інноваційної продукції
Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції	Данилишин Б. [20]	Взаємодія держави та бізнесу у виході на світові індустріальні ринки з конкурентоспроможною продукцією тих галузей промисловості, де Україна має чи може мати конкурентні переваги: аерокосмічна галузь, сільгоспмашинобудування, суднобудування, транспортне машинобудування, військово-промисловий комплекс
	Пронкіна Л., Гавриш О. [12]	Вирішення проблеми якості продукції за рахунок створення єдиної системи керування якістю і конкурентоспроможністю національного виробництва

Джерело: складено автором.

механізму забезпечення якісних змін у системі освіти та стимулювання зацікавленості кадрів у безперервному вдосконаленні знань, вмінь, практичних навичок, винахідницької активності.

Вважаємо, що розглядати реіндустріалізацію потрібно як систему заходів, методів та інструментів нової державної промислової політики, спрямованої на реалізацію завдань щодо оновлення існуючої структури промисловості за рахунок формування і розвитку галузей п'ятого і шостого технологічних укладів, забезпечення прискорення інноваційно-технологічного розвитку традиційних галузей, підвищення конкурентоспроможності промислової продукції на глобальному індустріальному ринку.

Узагальнюючи наявні підходи, ми визначили основні напрями реіндустріалізації України в умовах переходу до неоіндустріального суспільства: створення вертикалі державного управління сферою промисловості, технологічна модернізація, посилення інноваційної активності промислових підприємств, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Нова індустріалізація – реальний шанс для України / експертна група за кер. В. С. Новицького ; Антикризова рада громадських організацій України. Київ : 2018. 39 с.
2. Hermann M., Pentek T., Otto B. Design Principles for Industrie 4.0 Scenarios. Technische Universität Dortmund. 2015. № 1. URL: http://www.iim.mb.tu-dortmund.de/cms/de/forschung/Arbeitsberichte/Design-Principles-for-Industrie-4_0-Scenarios.pdf
3. Уманець Т. В., Бутенко А. І., Гриневич Л. В. Економічні детермінанти структурних змін світового ринку інноваційних технологій. *Бізнес Інформ*. 2020. № 1. С. 51–62.
4. Зверяков М. І., Жданова Л. Л., Шараг О. С. Нова індустріалізація як модель економічного розвитку України. Одеса : Астропринт, 2017. 244 с.
5. Хаустова В. Є., Крамарев Г. В., Зінченко В. А. Інноваційно-технологічне забезпечення модернізації пріоритетних галузей промисловості України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 218–228.
6. Zaloznova Yu. S. Problems of formation of the neoindustrial model for industry development in Ukraine. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1 (13). Ч. 1. С. 115–122.
7. Шушкова Ю. В. Узагальнення інструментів світового досвіду державної політики інноваційного та техно-

- логічного розвитку економіки. *Економіка та держава*. 2019. № 11. С. 20–24.
8. Національна модель неоіндустріального розвитку України : монографія / за заг. ред. В. П. Вишневського. Київ : ІЕП НАН України, 2016. 518 с.
 9. Інноваційна Україна 2020 : нац. доп. / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. Київ: НАН України 2015. 336 с.
 10. Investing in a smart, innovative and sustainable Industry: A renewed EU Industrial Policy Strategy. European Commission. Brussels, 2017. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:479:FIN>
 11. Third EU Industry Days 5-6 February 2019: Summary of the discussions. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/summary_of_discussions_2.pdf
 12. Пронкіна Л. І., Гавриш М. О. Стан і перспективи конкурентоспроможності економіки України. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 9–13.
 13. The Global Competitiveness Report 2019 / ed. K. Schwab // World Economic Forum. URL: <http://www3.weforum.org>
 14. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 15. Доступні кредити 5-7-9 %: Кабмін і НБУ працюють над розширенням програми. *Економічна правда*. 8 квітня 2020 р. URL: <https://www.epravda.com.ua>
 16. Кінах А. Ми втрачаємо цілі галузі економіки: інтерв'ю. GMK Center. 21 лютого 2020 р. URL: <https://gmk.center.ua/interview/anolij-kinah-mi-vtrachaiemo-cili-galuzi-ekonomiki/>
 17. Ситник Н. С., Шушкова Ю. В. Концептуальні аспекти реіндустріалізації економіки на основі технологічної модернізації. *Бізнес Інформ*. 2019. № 11. С. 61–67.
 18. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки: наук.-аналіт. доп. / за ред. Л. В. Дейнеко. Київ : ІЕП НАНУ, 2018. 158 с.
 19. Самілик Т. М. Кадрове забезпечення інноваційного розвитку: стан та пріоритети. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 11. С. 11–14.
 20. Данилишин Б. Як Україні будувати конкурентоспроможну економіку. *УкрІнформ*. 12 червня 2019 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2719877-ak-ukraini-buduvati-konkurentospromoznu-ekonomiku.html>
- REFERENCES**
- Danylyshyn, B. "Yak Ukraini buduvaty konkurentospromozhnu ekonomiku" [How Ukraine Can Build a Competitive Economy]. *UkrInform*. 2019. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2719877-ak-ukraini-buduvati-konkurentospromoznu-ekonomiku.html>
- "Dostupni kredyty 5-7-9 %: Kabmin i NBU pratsiuiut nad rozshyrenniam prohramy" [Available Loans 5-7-9 %: The Cabinet of Ministers and the NBU are Working to Expand the Program]. *Ekonomichna pravda*. 2020. <https://www.epravda.com.ua>
- Hermann, M., Pentek, T., and Otto, B. "Design Prinicipes for Industrie 4.0 Scenarios". Technische Universitat Dortmund. 2015. http://www.iim.mb.tu-dortmund.de/cms/de/forschung/Arbeitsberichte/Design-Principles-for-Industrie-4_0-Scenarios.pdf
- "Investing in a smart, innovative and sustainable Industry: A renewed EU Industrial Policy Strategy. European Commission" Brussels, 2017. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:479:FIN>
- Innovatsiina Ukraina 2020: nats. dop.* [Innovative Ukraine 2020: National Report]. Kyiv: NAN Ukraine, 2015.
- Khaustova, V. Ye., Kramarev, H. V., and Zinchenko, V. A. "Innovatsiino-tekhnologichne zabezpechennia modernizatsii priorytetnykh haluzei promyslovosti Ukrainy" [The Innovation-Technological Provision for Modernization of the Priority Branches of Industry of Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 3 (2019): 218-228.
- Kinakh, A. "My vtrachaiemo tsili haluzi ekonomiky: interv'iu" [We are Losing Entire Sectors of the Economy: Interviews]. GMK Center. 2020. <https://gmk.center.ua/interview/anolij-kinah-mi-vtrachaiemo-cili-galuzi-ekonomiki/>
- Natsionalna model neoindustrialnoho rozvytku Ukrainy* [National Model of Neo-industrial Development of Ukraine]. Kyiv: IEP NAN Ukrainy, 2016.
- Nova industrializatsiia - realnyi shans dlia Ukrainy* [New Industrialization is a Real Chance for Ukraine]. Kyiv, 2018.
- Pronkina, L. I., and Havrysh, M. O. "Stan i perspektyvy konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy" [Status and Prospects of Competitiveness of Ukraine's Economy]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 16 (2018): 9-13.
- Rozvytok promyslovosti dlia zabezpechennia zrostannia ta onovlennia ukrainskoi ekonomiky* [Development of Industry to Ensure the Growth and Renewal of the Ukrainian Economy]. Kyiv: IEP NANU, 2018.
- Samylyk, T. M. "Kadrove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku: stan ta priorytety" [Staffing of Innovative Development: Status and Priorities]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 11 (2013): 11-14.
- Shushkova, Yu. V. "Uzahalnennia instrumentiv svitovoho dosvidu derzhavnoi polityky innovatsiinoho ta tekhnologichnoho rozvytku ekonomiky" [Generalization of Tools of World Experience of State Policy of Innovative and Technological Development of Economy]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 11 (2019): 20-24.
- Sytnyk, N. S., and Shushkova, Yu. V. "Kontseptualni aspekty reindustrializatsii ekonomiky na osnovi tekhnologichnoi modernizatsii" [The Conceptual Aspects of Reindustrialization of Economy, Based on Technological Modernization]. *Biznes Inform*, no. 11 (2019): 61-67.
- "The Global Competitiveness Report 2019". World Economic Forum. <http://www3.weforum.org>
- "Third EU Industry Days 5-6 February 2019: Summary of the discussions". https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/summary_of_discussions_2.pdf
- Umanets, T. V., Butenko, A. I., and Hrynevych, L. V. "Ekonomichni determinanty strukturnykh zmin svitovoho rynku innovatsiinykh tekhnolohii" [The Economic Determinants of Structural Changes in the Global Market for Innovative Technologies]. *Biznes Inform*, no. 1 (2020): 51-62.
- Zaloznova, Yu. S. "Problems of formation of the neoindustrial model for industry development in Ukraine". *Naukovyi visnyk Polissia*, no. 1 (13) (2018): 1-115.
- Zveriaikov, M. I., Zhdanova, L. L., and Sharah, O. S. *Nova industrializatsiia yak model ekonomichnoho rozvytku Ukrainy* [New Industrialization as a Model of Economic Development of Ukraine]. Odesa: Astroprint, 2017.
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>